СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 59. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 14-го березня 1939. No. 59. Jersey City, N. J., Tuesday, March 14, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ВЕЛИЧАВИЙ ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ У. Н. СОЮЗУ В ШІКАҐО

1,800 УЧАСНИКІВ, ДОВГА НИЗКА БЕСІДНИКІВ, ЗНАМЕНИТА КОНЦЕРТОВА ПРОГРАМА.

ШІКАҐО (ІЛІНОЙС). — Близько дві тисячі учасників зійшлося на концерт, що його влаштовано тут у неділю, 12. березня, в великім авдиторіюм школи Шопена, з приводу 45-ліття заснования Українського Народного Союзу заходами 25 відділів У. Н. Союзу з Шікаґа й околиці, а саме: 22, 33, 106, 125, 139, 214, 216, 220, 221, 222, 176, 243, 252, 259, 301, 335, 354, 379, 393, 398, 415, 68, 100, 107 і 346.

В імені Окружного Комітету У. Н. Союзу відкрив ювилейний концерт гр. Тарас Шпікула й представив як перших бесідників представників цього комітету інж. Степана Куропася, котрий говорив про вагу ювилею У. Н. Союзу для Шікаґа, та адв. Романа Смука, котрий заясував цілі У. Н. Союзу.

„У. Н. СОЮЗ СПОВНЯЄ НЕОБХІДНУ ПОТРЕБУ" — ГОЛ. ПРЕДС. МУРАШКО.

Гр. Микола Мурашко, головний предсідник У. Н. Союзу, представив, яку велику, просто необхідну матеріяльну й духову потребу в житті українського іміґранта сповнив своїм повстанням і існуванням У. Н. Союз.

Вигнаний страшною долею з рідного краю, український селянин найшов тут кусок хліба, але не найшов того, що було близьке й дороге його серцю. У. Н. Союз дав йому забезпеку від нещастя, каліцтва й смерти. У. Н. Союз створив йому український осередок, що керує його боротьбою за українські права, за культурне піднесення іміґрації через несення освіти.

За ввесь час свого існування У. Н. С. остався вірним цим ідеям: виплатив посмертне по 6,815 членах на загальну суму понад 5 міліонів долярів, виплатив запомог хорим членам на суму понад $400,000, жертвував понад сто тисяч долярів на національні цілі в рідним краю й Америці.

Його нинішне майно з 5 і чверть міліона долярів є повною запорукою забезпечення всіх членів. Здобутки У. Н. Союзу є доказом, що У. Н. Союз перетворив душу українського іміґранта та наповнив її розумінням засобу орґанізаційної боротьби за поправу своєї долі. „Бути членом У. Н. Союзу значить розуміти, що добро, сила й щастя всіх нас може прийти лише дорогою доцільних і творчих змагань загалу."

ВАГА ДОПОМОГИ СПОРТОВІ МОЛОДІ ДЛЯ ВИРОБЛЕННЯ ХАРАКТЕРУ — ЗАСТ. ПРЕДС. ГЕРМАН.

По англійськи промовив гр. Григорій Герман, заступник головного предсідника У. Н. Союзу. Він звернув молоді увагу на піддержку У. Н. Союзу для розвою спорту серед української молоді та на вагу спорту для розвою характеру людини, головно прикмети льояльности.

Гр. Марія Малевич, заступниця головного предсідника У. Н. Союзу, говорила про вагу У. Н. Союзу для розбудження української жінки на іміґрації та про великі заслуги У. Н. Союзу коло матеріяльного забезпечення й духового піднесення іміґрантки та наладження кращого відношення між матірю й дитиною.

„У. Н. С. СПОВНИВ ПІОНІРСЬКИЙ КЛИЧ: ВЛАСНИМИ СИЛАМИ!" — ГОЛ. РЕК. СЕКР. ГАЛИЧИН.

Гр. Дмитро Галичин, головний рекордовий секретар У. Н. Союзу, навів слова „Свободи" з 1897. року: „Ми ще докажемо того, що з часом створимо в Америці одну велику родину, що могтиме гордитися тим, що стала на ноги власними силами!" Обходячи 45-літній ювилей У. Н. Союзу, ми можемо з гордістю ствердити, що заповіт перших піонірів нашої орґанізації сповнився: в Америці справді створено одну велику родину, і створено її без зовнішної помочі, своїми власними силами.

Створено її важкою, мозольною, подиву гідною працею багатьох урядників і членів. Спиратися й уповати на власні сили — було все провідною думкою діяльности У. Н. Союзу. Її Він голосив, її проводив у життя, її пропаґував. Гасло власних сил У. Н. Союз передає молодому, тут родженому поколінню. При помочі У. Н. Союзу молодіж зможе якнайкраще розвинути й розбудувати свою власну силу та сповнити як слід свої обовязки супроти тутешнього краю й краю своїх батьків.

„МАЄТОК НЕПОХИТНИЙ ФУНДАМЕНТ!" — ГОЛОВНИЙ ФІН. СЕКР. СЛОБОДЯН.

Гр. Роман Слободян, головний фінансовий секретар-касієр У. Н. Союзу, представляв маеткову силу У. Н. Союзу як непохитну основу, на якій можна будувати орґанізаційне життя й розвивати всяку культурну діяльність.

Гр. Дмитро Капітула, голова контрольної комісії У. Н. Союзу, виказував, що великий маеток, який старе покоління У. Н. Союзу передає молодому, є дуже поважним завдатком для цеї молоді для дальшого розвою. Старе покоління починало з нічого, молоде покоління починає з міліонів долярів.

„ЗАПОВІТ ШЕВЧЕНКА ПРОВІДНОЮ ДУМКОЮ У. Н. СОЮЗУ Й СВОБОДИ" — Д-Р Л. МИШУГА.

Ред. д-р Л. Мишуга говорив про те, що У. Н. Союз і „Свобода" здійснювали „посланіе" Т. Шевченка, звернене і до українців в Америці, щоб обняти „найменшого брата", бо той брат як робітник був тут таким самим „німим", у національному і соціяльному розумінні, як був ним наш селянин-крепак за часів Шевченка. Перші наради У. Н. Союзу зперед 45 років були злучені з першим Святом Шевченка в Америці й з першим відспіванням на американській землі гимну „Ще не вмерла Україна". А перші числа „Свободи" це перша згадка в Америці про Соборну Україну. У. Н. Союз і „Свобода" це значить перше Свято І. Франка в Америці. Це перші збірки на страйки в Галичині, на Рідну Школу й інші потреби. Це перша жертва зперед 30 років у сумі $500 на просвітні потреби на Закарпаттю. Це грошева допомога на революційну боротьбу для українців під царатом ще перед світовою війною. Ось це є те підложе, на якім виростав той запал, з яким тепер ціла наша іміґрація так вірно служить Рідному Краєві.

ЗНАМЕНИТА КОНЦЕРТОВА ПРОГРАМА.

На знамениту концертову програму склалися: виступи Хору Молодих Українських Націоналістів під проводом гр. Юрченка, виступи Хору ім. Миколи Лисенка під проводом гр. Атаманця, далі баритонове сольо Олександра Колпака, скрипкове сольо панни Анно Мотлюк та деклямації про У. Н. Союз панни О. Кукли.

Головний предсідник У. Н. Союзу, гр. Микола Мурашко представив на екстраді всіх урядників У. Н. Союзу.

Святочний концерт, що захопив усіх учасників красною програмою, ріжнородністю й цікавістю промов, гарним артистичним виконаннях співацьких і музичних творів та великою участю добірної публики, закінчено відспіванням гимну У. Н. Союзу.

СПОРТОВИЙ ТУРНІР МОЛОДІ.

По концерті в салі Августин відбувся турнір спортових дружин молоді У. Н. Союзу в кошиківці. Взяли тут участь дружини з Виндсору, в Канаді та з Акрону, Росфорду й Шікаго.

ГОЛОВА КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ, Д. КАПІТУЛА, НА РАДІО.

У передодня концерту, себто в суботу, гр. Дмитро Капітула, голова контрольної комісії У. Н. Союзу, виступив з промовою на радіо, в котрій представляв цікаві факти з минулого й сучасного У. Н. Союзу й заповідав з того світлий розвій У. Н. Союзу в будуччині.

ДО ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ!

ВП. СОЮЗОВЦІ!

По переведенню контролі над майном і діловодством У. Н. Союзу, Головна Контрольна Комісія уважає за відповідне звернутися до Вас кількома словами такого змісту:

1938. рік був добрим роком не лише в життю української нації взагалі, але й У. Н. Союзу з окрема. Добрим не лише з бизнесового, але й морального боку, морального тому, що поза бизнесову сторінку — великого числа нововписаних членів в минулому році, члени ці є вже з молодшого нашого покоління. Значить орґанізація наша є на правильній дорозі в тому напрямі, бо молоде покоління наше має вже величезні кадри будучих членів У. Н. Союзу, підчас коли кадри старшого покоління знаходяться майже на вичерпанню.

Український Народний Союз на загальне число 3,000 нових членів втратив через суспензу 1,000 членів, які вже до орґанізації не вернуться, так що збільшився лише на 1,887 членів. Виходить, що найбільшою болячкою У. Н. Союзу в минулому році було завелике число суспенз. Найбільше членів суспендовали відділи, що найменше зростають; зате відділи, які минулого року виказали великий приріст членства, виказують дуже мале число суспендованих членів.

В ювилейному році У. Н. Союзу — Головна Контрольна Комісія звертається до Вас зо закликом: причиніться не лише до зросту У. Н. Союзу чисельно, але й зменшіть рівнож суспензу вмілим веденням господарки відділів У. Н. Союзу.

Головна Екзекутива У. Н. Союзу в минулому році виконувала свої обовязки вдоволяючо, а господарка У. Н. Союзу знаходиться в доброму стані.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ У. Н. СОЮЗУ:

Д. КАПІТУЛА, Д-Р. А. Т. КІБЗЕЙ, О. МАЛИЦЬКИЙ, С. КУРОПАСЬ, Р. СМУК.

ПРИЯТЕЛЬ СМЕРТИ.

Анґлійський лорд Джон Андерсон „королівський печаткар" має в Анґлії славу людини, що найбільше разів заглядала смерти в очі. На нього робили кілька разів атентати: крім цього він їхав двічі поїздом, що вилетів у повітря. Як ґубернатор Бенґалі він стояв кілька разів під загрозою смерти індійця, що стрілив до нього. Він помилував і зробив йому протекцію, щоб його прийняли як студента лондонського університету.

100,000 МОЛОДИХ „ВОЛОКИТ".

Кенет Вудсворт, секретар Канадійського Конґресу Молоді, устійнив у своему докладі в Торонті, що сьогодні знаходиться в Канаді сто тисяч молодих волокит, або безробітних, що з безчинності волочаться з одного місця у друге в надії знайти роботу, або прямо тому, аби „дома не сидіти". Серед них кілька тисяч розволочених дівчат.

МІСТО ПОКРИЛО КОШТИ ПАНЧІХ.

Скарбник Торонта звернув молодій жінці 59 ц. за шовкові панчішки, які вона ушкодила, впавши на слизькій вулиці. Міська комісія узглянила десять випадків відшкодування, спричинені упадком на слизькій вулиці. Один добродій домагався відшкодування за окуляри, які розбились при упадку на ховзанці в парку підчас проходу у 5-дій годині рано, але його зажалення відкинуто заявою, що ніхто його не прохав на прохід так вчасно рано.

ДЛЯ „ХВИЛІ" ВСЕ ЩЕ „НЕЯСНЕ"...

Жидівська „Хвиля" (Львів), ц. р. в статті п. н. „Зміни на шахівницях політичної гри" займається ще далі справою спільної мадярсько-польської границі й пише про те фантастичне питання ось що:

„Є тільки неясне, як виглядає питання польсько-мадярської границі. Але й та справа не є вже така пильна й актуальна, як перед кількома місяцями. Польсько - мадярська границя означає сьогодні майже польсько - німецьку границю. Мадярщина є зовсім в руках Німеччини хвилево здержані, але хоч німецька преса оправдує ще й боронить Карпато - України — лінія Гітлера вже поміркована.

Головні бої переносяться вже далеко на захід".

ОСВІТНИЙ ПОДАТОК ПРИНІС $3,133,277 ПРИБУТКУ.

Звіт предложений у саскачеванській леґіслятурі виказує, що з освітнього податку мав саскачеванський уряд досі $3,133,277 доходу подень 31 січня, 1939 р. Згаданий освітній податок уведено в життя 3-го вересня, 1937 р. і він виносить 2 відсотки, які стягається при всіх закупках, з виїмком їди і кількох інших речей.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ЗЇЗД КАРПАТСЬКОЇ СІЧІ В ХУСТІ

ХУСТ. — В суботу й неділю, 19 та 20 лютого, відбувся в Хусті величезний зїзд Карпатської Січі, в якім взяло участь близько сім тисяч січовиків та січовичок в одностроях. У всій Карпатській Україні не було мабуть одного села, яке не булоб заступлене на цьому славному зїзді, пише про цей зїзд карпатська „Нова Свобода". Зїзд розпочався Службою Божою, на якій було посвячення прапору. Опісля відбувся похід головними вулицями міста.

Ліс прапорів. Справжня армія.

Похід сформувався біля ґр.-кат. церкви. Січовики і січовички походували весело з піснями на устах. Кожний вояк і невояк, що бачив цей похід, переконався про строгу дисципліну членів Карпатської Січи. Всі походували вулицями Хусту немов справжне військо. На чолі кожного відділу був несений жовто-блакитний і січовий прапор. В поході несено 220 прапорів. Дві музики приґравали до походу. З грудей кожного виривалось: „Слава Карпатській Січі! Слава Україні!", та їх вождам, що зуміли в короткому часі створити таку сильну військову орґанізацію. На цей зїзд прибув теж ґен. Віктор Курманович, якому січовики справили велику овацію.

АМЕРИКАНСЬКА ЖУРНАЛІСТКА ПРО ПОЛОЖЕННЯ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — Відома американська журналістка Ен МекКормик, що перебуває тепер у Львові, доносить звідтам до „Ню Йорк Таймсу", що положення в тій частині українських земель надзвичайно напружене. Вона говорить, що ненависть між поляками й українцями так велика, що рішає навіть в подружому житті; й коли трапиться таке, що українець ожениться з полькою, або навпаки, то поживши троха вони розходяться. МекКормик каже, що питання українське не рішать ті українці, що є в Карпатській Україні, ні ті, що є в Совєтській Україні, а ті, що є в Польщі. Тому, що цей край знайшовся в дуже важнім політичнім положенні, майже всі більші держави відкрили у Львові свої консуляти і тихцем слідкують за розвоем подій. Зо зрозумілих причин МекКормик не говорить безпосередно про те, як поляки давлять українців, але говорить це посередно. Вона каже: „Але, колиб думка зробити з цього краю випадову браму була занехана всіми великими державами, тоді поляки, можливо, перестануть давити українців, а українці перестануть ненавидіти поляків".

Вона також говорить, що поляки рішені за всяку ціну не допустити до того, щоб повстала самостійна українська держава, або щоб Німеччина зробила собі шлях через Польщу далі на схід. Проти цього поляки готові боротись до загину, говорить вона. Поляки твердо заявляють, що „Польща не Чехословаччина"; себто, кажуть те саме, що говорив Бенеш перед Мінхенським договором, що „Чехословаччина не Австрія". Польща далі мріє про те, щоб відзискати коштом Карпатської України спільну границю з Мадярщиною і навіть вірить, що Німеччина тепер не буде проти цього так дуже виступати.

В СЛОВАЧЧИНІ ПОЛОЖЕННЯ НЕВИРАЗНЕ.

ПРАГА. — В Словаччині положення не вияснилось. З одного боку не наступило проголошення повної самостійности Словаччини, як дехто цього сподівався, а з другого боку не устали цілком розрухи. В Брін прийшло до розрухів між місцевими націоналістами і владою, внаслідок чого було ранених 20 осіб. Деякі смертельно. На чолі нового словацького кабінету міністрів станув націоналіст Сидор. Сівак, якому поручено премієрство, зрезиґнував. Це, що Сидор став премієром доказує, що словацький сепаратистичний рух не є зовсім зламаний. Бо Сидор належить до тих, що не дуже хочуть замирення з Прагою. Прага підозріває, що словацький рух піддержує Німеччина.

КОРОНУВАННЯ ПАПИ.

ВАТИКАНСЬКА СТОЛИЦЯ. — В часі дуже гарної погоди й перед многотисячними масами народу церковні католицькі власти коронували нововибраного папу Пія XII на бальконі катедри св. Петра. Приявні були офіційні представники 40 націй.

КОМУНІСТИ В АМЕРИЦІ КРІПШАЮТЬ — ГОВОРЯТЬ БОЛЬШЕВИКИ В МОСКВІ.

МОСКВА. — На всесовєтськім комуністичнім конґресі виголосив промову Мануїльський, член виконавчого комітету III. Інтернаціоналу і з вдоволенням ствердив, що комуністична партія в Америці за останні роки зросла майже пять разів. Він говорив, що зріст треба приписати тому, що комуністи брали чинну участь в біжучих політичних справах, піддержували юнії К.П.О. й поглибляли в американськім суспільнім житті думку клясової боротьби.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокє число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сиві і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"ПРОПАҐАНДА"

Це таке слово, якого тепер дуже лякаються уживати. Сказати на якусь книжку, брошуру, ґазету чи акцію — пропаґанда, значить позбавляти їх відразу вартости. Значить кинути на них клеймо неправди. Значить сумніватись в їх ідейну вартість.

Знаємо з практики, що навіть тоді, коли подаємо про українські справи річеві вияснення і провірені факти, то маємо повно таких „приятелів", що все те представляють як „пропаґанду". Щож допераа говорити про те, колиб ми словом чи друком передавали неточні чи неправдиві факти! Тоді певно не то, що не подарувалиб нам нічого, але визискувалиб це постійно проти української справи, і то на ріжні способи.

Ось те заставляє нас, головно в теперішньому часі, дуже дбати про те, що має появлятись друком. Зокрема треба нам добре вважати, що ми видаємо анґлійською мовою. А знаємо, що є між нами таки свої власні люди, як зі старшого так і з молодшого покоління, що радіють, що можуть щось „зловити" чи когось „пришпилити", особливо коли це іде про український націоналістичний рух. І з тим треба числитись. Ми знаємо, що нераз трапляються ріжні неточности чи недоладности з тої причини, що нема кому цього всього доглянути. Таке може знайти виправдання в інших часах і обставинах. Сьогодні треба надзвичнйно важити кожне слово про українську справу, бо є ціле стадо ворогів, що хапають за слова і речення. Їм не іде про цілість, про справжню ідею і дійсність, а тільки про те, щоб знищити український націоналістичний рух в Америці. Ось це треба мати на увазі й до цього застосовуватись.

І не треба думати, що ми помагаємо українській справі, коли пересаджуємо дійсність, себто нашу справжню прислугу українській справі. І як обіцяємо Рідному Краєві „золоті гори", коли реклямуємо в неправдивий спосіб ту фінансову чи політичну допомогу, що її даємо нашим братям на рідних землях. Бо тим наших сил не скріпимо, коли будемо самі себе дурити. І ворогів тим не настрашимо. Хіба тільки підженемо їх до ревнішої протиакції!

І Рідному Краєві треба памятати, що якщо ми маємо освідомлювати світ щодо тих невідрадних відносин, серед яких живе наш нарід, то треба нам дати документи, зібрані авторитетно. А таких ми ще досі не маємо от хоч би в справі польських вандалізмів, доконуваних над українськими церквами. Те, що є в пресі, не є вистарчаючим. І те, що дістаємо десь колись принагідно, також не творить тої цілости, якої нам треба, щоб ми могли нею побивати ту величезну протиукраїнську акцію, яка тут ведеться. Ми мусимо завалити Америку документами злочинів, докунуваних над українським народом, щоб вона могла побачити дійсність.

Як робиться політику

Тим разом хочу оповісти не про політику наших партій, лише про політику польської держави, до якої належить Галичина. І не з власної оцінки, а з оцінки одного таки польського часопису — цілком цензурної, що називається „Просто з Мосту". Ось що читаємо там:

„Хто буде папою? Ґазети роздираються від розважень на цю тему, кандидатів аналізують під мікроскопом. В квітні — вибори президента Франції, а преса французька бебатує про те, кого вибирати. З цього приводу обдирають старих панів з чеснот і вад як цибулю з паволоки. А в Америці які дебати перед вибором нового президента!

Дискусія над тим, хто повнитиме найвищу владу, ніколи не є в інших краях злочином, навпаки — тим вона річ нормальна й принята".

Лише „не в нас" завважує ґазета": писнути слівце про те, хто стане президентом Польщі в 1940 р. не осмілиться ніхто... Можна снувати здогади, хто буде президентом Коломиї, але виключена річ голосно застановлюватися над тим, хто буде президентом держави. Метода конспірації панує всевладно...

Інтеліґентний чужоземець, такий, що хоче зрозуміти в Польщі ще щось, крім реставраційної карти, недавно розпитував льояльного, субсидійованого журналіста.

— Отже з німцями, як виходить зі справи Закарпаття, ви в напружених відносинах?

— О, ні.

— Одначе, вам там підставляють ногу, і в Ґданську теж роблять трудноші?

— Ееее, то дрібнички.

— Чи думаєте дати українцям більші права, чи тримати їх гостро?

— Алеж ні!

— Якуж супроти них будете провадити політику, бож вони авантуруються.

— То не має значіння. З ними справа стоїть якнайкраще.

— Чи ліквідуватимете безробіття великими публичними роботами?

— На це не заноситься.

— Отже лишите їх власній їх долі?

— Алеж звідки. Зрештою безробіття у нас властиво нема.

— Чи виасиґнуєте на шкільництво якісь більші суми?

— Мабуть що ні...

— Отже скількість неписьменних хіба не зменшиться, лиш збільшиться?

— Пересаджують з тим анальфабетизмом. Не є з тим аж так зле.

— Чи допустите опозицію до участи в уряді чи й дальше будете її нищити?

— Ох, таджеж всі раді з теперішнього правління.

— Чи впровадите якісь загострення для жидів?

— О, ні. Жиди є нашими громадянами, а всіх трактуємо рівно.

— Отже уважаєте жидів за елемент пожиточний для держави?

— То, то ні.

— Отже будете їх виганяти?

— Ееее, ні...

— Чи буде зростати етатизація?

— О, ні...

— Отже уважаєте, що є вона шкідлива і будете її поволі усувати?

— Аа, то ні.

— Чи уважаєте карловаті рільні господарства за найвластивіші?

— Також щось.

— Отже зрезиґнуєте з услуг міністра Понятовського, що фаворизує карловаті господарства?

— О, ні, то знаменний міністер.

— Чи маєте замір побільшити стан вашої моторизації?

— Певно.

— Отже заложите якісь фабрики? Зменшите мита? Будете впускати чужі марки?

— Гадаю, що ні...

— Як хочете розязати проблему перенаселення села і пережидовлення міста?

Субсидіований журналіст розгнівався і сказав до чужоземця:

— Ви мусіли приставати з **якимись** опозиціонерами-шкідниками, що напомпували вас песимізмом. Все, про що питаєте — то дрібнички, неважні, неістотні. Справою доправди важною в Польщі. квестією пильною — то справа обєднання народу... Коли то доконаємо, все піде якнайкраще...

Чужоземець був почужоземськи тупий, отже не зрозумів".

Стільки часопис. Най читач сам витягне потрібні собі висновки. Я зроблю лиш один: у нас питаються — чому Варшава не має якоїсь політичної лінії в справі українській. А в якіжеж справі вона має ту лінію?

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З причин політичної слабости Франції

I.

Польський публіцист Владислав Студніцький в одній із своїх книг наводить свою розмову з французьким політиком у Парижі: „Франція — це народ з великою минулістю, з непевною теперішністю і з невеселою будучністю", — так сказав йому француз.

Франція вже задовго перед світововою війною переживала велику крізу. Назва її — популяція. Людність Франції вже від початку 19. віку не росте в такім розмірі, як інші народи. Кожного четвертого року Франція переживає перевагу смерти над народженнями. Ці факти викликують великий неспокій між французькими політиками, публіцистами, письменниками, між духовенством та чільними особами з війська.

Кожний шукає ради на це лихо, кожний дає свою діяґнозу хвороби.

Були часи в історії Франції. коли вона цього питання не знала. Франція була колись найчисленнішою нацією в Европі. Примірoм, 1715 року французів було 19 міліонів анґлійців 10 мілонів, еспанців 6 міліонів, мешканців Австрії було 15 міліонів, росіян (разом з Лівобічною Україною) було коло 13 міліонів. Французькі королі добре розуміли вагу числа народа для держави. „Сила і багатство королів є в добробуті і в числі їх підданих — писав у своюму едикті з 1599 р. король Генрик IV. Творець французької системи меркантилізму (ця система вважала, що багатство народів є в грошах: отже треба як найменше купувати в чужині і як найбільше вивозити своїх товарів за кордон) — міністер Людвика XIV. Кольбер видав закони 1666 року, якими були звільнені від податків родини з числом дітей більшим, як 10 з тою умовою, що ніодно з дітей не стане священиком або черницею.

Хоч серед французької шляхти вже з кінця 17. віку стала модою нечисленна родина, однак ця „мода" не поширилася в народі. Революція 1789 року та війни в добі Наполеона не причинили французької популяції. 1801 року числилося у Франції 27 міліонів 500 тисяч населення, а 1815 року було 29 міліонів і 500 тисяч, хоч на полях бою за той час Франція втратила коло 2 мілони вояків. Проте наслідки Наполеонових війн не минули безслідно для Франції: інші народи не мали в війнах таких великих втрат: скорше множилися. 1815 року в Росії було 36 міліонів мешканців, у Німеччині 24, в Анґлії 19 міліонів. В дальших роках зріст французької людности йшов помалішим темпом. Року 1851 було у Франції 35 мліонів мешканців, а в Росії 60 міліонів, в Австрії 31 міліон, в Англії 27,500,000. З цих чисеіл бачимо, як інші народи доганяли французів, котрі ще в 18 віці були найчисленнішою нацією в Европі.

Числа показують, що 1821 року річний приріст людности у Франції був 2.4,000 осіб, а 1851 року лише 172,000 душ. Прибуток людности у Франції все зменшувався, так, що напередодні світової війни, 1913 року, відношення числової сили французів до числа інших народів було для Франції зовсім невтішне. Того року було французів 40 міліонів, мешканців Німеччини 67 міліонів, австрійців 53 міліони, італійців — 36 міліонів, анґлійців 46 міліонів і мешканців Росії біля 110 міліонів. Від 1900 до 1913 року прибуло 809,000 французів, а за той час число німців збільшилося на 3 міліонів!

Світова війна положила в сиру землю 1,383,000 французьких вояків, а крім того смертність перевищала нарожения за 4 роки війни на 1,488,000 осіб. Після війни число народжень у Франції ще зменшилося, так що числиться на одну родину пересічно коло 2.1 дітей.

Статистика показує, що Франція поміж західньо-европейськими країнами не стоїть на останнім місці щодо числа народжень. Року 1921 найбільше родилося дітей в Італії (278 на 10,000 мешканців), а найменше у Швеції (169 на 10,000 жителів). У Франції 1921 року народилося на 10,000 мешканців 188 немовлят. Але Франція стоїть на першім місці смертей в цілій західній Европі крім Еспанії (175 душ на 10,000 жителів 1925 року). Порівняйте, що навіть у бідній Італії умерло того самого року 168 осіб на 10,000, в Норвеґії 108, а в Голяндії тільки 38 на 10,000 осіб. 188 народжень супроти 175 смертей — це некористне відношення. Тому половина Франції має що року недобір популяції: там число мертвих що року перевищує число народжених.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ВИБОРИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Віденське видання „Фелькішер Беобахтер" з 14. лютого помістило передовицю п. н. **„Карпатська Україна після виборів"**, у якій читаємо:

„Українська національна ідея, яку здушував протягом 20 років празький централізм, відсвяткувала своє стихійне воскресення. Вислід виборів заслуговує тимбільше на увагу, що час передвиборчої кампанії був дуже обмежений. Коли в суботу пополудні дзвони дзвонили в честь цієї, для кожного українця історичної події, коли на верхівях гір заблисли вогні свободи, а люди збиралися на площах, щоб бути свідками цього святочного менту, тоді кожний, навіть найбільше упереджений, чужий спостерігач мусів дійти до переконання, що ця мала, майже забута, вітка карпатських українців віднайшла дорогу до свойого великого матірнього пня. Від 900 років були карпатські українці під чужим пануванням. Тепер доля звернула їм частину тієї волі, яку ціла нація втратила. Самозрозуміло, що цей факт відчуває якнайсильніше весь нарід. Супроти того, так могутньо вибухлого почуття солідарности — були празькі спроби внести заколот, не тільки дрібничковими, але просто дитячими.

„В Хусті думають ще в лютні скликати сойм на перше установче засідання. До цього часу вияснится справа остаточного складу уряду. Ніхто не сумнівається в тому, що оба міністри — монсіньоре Волошин і міністер Ревай — остануть членами нового уряду. Волошин тішиться у всього народу великим авторитетом та пошаною, він стався батьком народу в повному цього слова значенні. Ввесь же тягар політичних та господарських рішень спочиває головно на плечах багато молодшого Ревая, якому в першій мірі завдячує Карп. Україна поконання небезпек критичного часу. Однак ще не рішено, хто буде третім міністром. Прага дальше старається всіми способами прихильно настроїти українців до кандидатури ґен. Прхалі. На випадок, що Прхала став би міністром, Прага заявила тотовість уділити Карп. Україні фінансову поміч, конечну для упорядкованого ведення господарства. **Отже Прага все ще пробує торгувати національними інтересами в заміну за фінансові.**

„В цьому Прага стоїть зрештою не сама. Тому, що показалося, що Карп. Україна є чимось більше, як сезоновим явищем, зявляються поволі теж другі інтересенти, що ставлять урядові менше або більше серіозні предложення. І так недавно запропонував один знаний жидівський фінансовий аґент **позичку в висоті 500 міліонів корон**, а в заміну домагався свойого роду монополю для своєї спілки. Цього предложення, поставленого напевно не тільки з господарських, але й політичних причин, у Хусті не прийняли. Дальша високо-політична **оферта** прийшла з **найближчого сусідства,** при чому петент взяв собі за посередника одну високо поставлену духовну особу, яка має вплив однаково серед українського священства, як теж і живе в добрих взаєминах з своєю новою батьківщиною. Треба ствердити отже цікавий факт, що мала Карпатська Україна, якої життєздатність донедавна якнайзавзятіше оспорювали, стає осередком зацікавлення та предметом любовних залицянь — скоро показалося, що погрози не мають успіху.

„В Хусті не дають себе випровадити з рівноваги ні вчорашніми погрозами ні сьогоднішніми залицяннями. Амбіцією карпатських українців є самим поконати існуючі трудноші. Уряд плянує затягнути **5-міліонову долярову позичку в Америці,** яку мають підписати тамошні українці. В Америці живе понад міліон українців, які знаходяться серед добрих матеріяльних відсосин і їх оживлене зацікавлення подіями в Карп. Україні виявилося саме тепер дуже живо. Не має сумніву, що американські українці підпишуть позичку Карп. України. Ця позичка помоглаб Карп. Україні побороти труднощі найближчих місяців, а хустському урядові вможливилаб у спокою продовжувати дальшу розбудову краю".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Д., Йонгставн, О. — В звіті жертводавців з протестаційного віча додати: Марія Білан $1.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(27)

VIII.

Царська ласка.

В тім часі, як Кудеяр вивів з кримського двора жінку свою та дитину за місто, Сильвестер також з того „кримського двора удався до царя і велів заявити, що прийшов донести про вельми важну справу. Цар тільки що пробудився з пообіднього сну. Він приказав закликати протопопа.

— Великий государю, — сказав Сильвестер — твоїй достойности забаглось було прикликати мене грішного та поспитати про кримську війну. Тоді я сказав тобі, государю, таке слово: не імам указанія свище, а від себе говорити о таких ділах не годиться, про це, на чім бояри і радні люди розуміються; ниніж, царю, явиться знак божий і я приходжу донести про це твому величеству

— Що? — сказав Іван, поблідши та дожидаючи чогось незвичайного, надприродного.

— Справді знак божий, царю, — продовжав Сильвестер. — Я їздив, великий царю, на кримський двір, щоби роздати милостиню між бідних бранців, і довідався там, що між тими бранцями віднайшлась жінка приїхавшого з князем Вишневецьким атамана Юрія Кудеяра, а ти, великий государю, будучи в Тайнинськім селі задля своєї государської забави, був ласкав тому Юрію сказати: що коли він знайде свою жінку і з нею разом прийде перед твоє царське величество, тоді ти, великий государю, сам зволиш іти з військом своїм на війну, на кримського хана. Чиж це не палець божий, царю-государю, не указаніє свище? Розсуди сам своїм премудрим розумом. Чи це не чудо, чи не знак?

Іван Василевич перехрестився.

В тій хвилі ударили дзвони. Дзвонили на вечірню.

— Чуєш, благочестивий царю, — сказав Сильвестер — чуєш голос церкви на потвердження моїх слів.

Дзвін повторився.

— Уважай, о царю, — говорив Сильвестер торжественним тоном, — в тім звуці гомонить слово: амінь! Уважай, царю!

Дзвін ще раз повторився.

Цареві під впливом мови Сильверстра справді почулося „амінь" в гомоні дзвона.

— Отче, отче! — сказав поражений і зворушений Іван — воістину божий муж єси! Прости мені грішному, Христа ради! Я мав сумнів що до тебе, прости! Моли Бога за мене, щоби не вчислив мені цього прогрішеня! Ходім на вечірню! Виджу палець божий і розумію!

Цілий вечір цар Іван був переполоханий і не пішов до цариці, а прикликав до себе знов Сильвестра і слухав його науки.

На другий день представлявся цареві посол Девлет-Ґірея. Він привіз цареві дарунки, виголосив промову в імені свого володаря, впевняв о його прихильности і проси заключити вічний мир. Цар мовчав. Думний дяк Висковатий відповів йому, що від кримських людей наносилась державі російського царства руїна через многі роки, кримські люди находили війною на государські городи та на українські дуже часто і людей московського государства забирали в полон многі тисячі, і його царське величество мали під тим взглядом зі сторони кримського хана великі неприємности; а що тепер світлійший хан Девлет-Ґірей бажає заключити вічний мир, а то діло велике, коли зробить скоро, не похоче проливу крови, і радо заключить мир з кримським ханом, щоби лише було це тревало і непохитно. — З тими словами відправлено з палати ханського посла, котрий зрозумів, що Москва буде його водити за ніс і прийдеться йому цілі часи і місяці жити в кримськім дворі, під надзором пристава, неначе в неволі, та вижидати доки не покличуть його в дотичний приказ; а покликавши, потолкують, поспорять і з нічим відправлять та на другий раз відложать, а за місяць знов покличуть і також нічого не порішать, лише відложать, і так буде робитися кілька разів. На це Москва.

Цар цього дня вечором заходив до цариці, але не говорив їй нічого про справи, був з нею якось холодний, а стрітившися з її братьми, навіть не поглянув на них, і вони зрозуміли, що подув якийсь противний їм вітер.

Привикаючи до гадки о неминучій війні з Кримом, цар покликав до себе Адашевих Курбського, Серебряного і інших прихильників війни та зачав зними нараджуватися. Всі тішилися тою переміною, всі зачали надіятися, що настануть знов славні часи казанські. Там довідався цар що Кудеяр убив дитину своєї жінки, і велів припровадити перед себе Кудеяра з жінкою.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт в честь Ольги Басараб.

Дня 26 лютня ц. р. влаштувало українське жіноцтво, зорганізоване в Червоний Хрест ОДВУ жалібний концерт в 15-ту річницю мученичої смерти Ольги Басараб. Концерт цей відбувся в Стайвезант Гайскул, при 15 вул. в Ню Йорку і прибуло на нього поверх тисяча людей. Хоч день був дощевий, то проте публика чисельно явилась на цьому концерті знаючи свій обовязок і маючи любов до геройки Ольги Басараб, яка понесла смерть за національний ідеал.

Свято розпочалось в год. 8 вечором. Жіноцтво в своїх одностроях, зорганізоване в У. Ч. Х. ОДВУ, вмашерувало на галю, несучи прапори, при акомпаніяменті на піяно пані С. Демидчук. Члениці уставились по боках уставивши на сцені прапори.

Програма розпочалась вступним словом пані Анни Гладун, яка коротко представила ціль цього свята і користь для української суспільности, коли вона шанує память своїх героїв. Відтак слідував гимн Червоного Хреста, музика о. Стеха, виконаний хором молоденьких дівчаток з церкви при 7-мій вулиці в Ню Йорку, під проводом п. Онуфрика. Цей хор відспівав пісні укладу М. Гайворонського і Леонтовича — „Ой у поли жито", „Садок вишневий коло хати" і „стоїть явір над водою", з оперети „За Немань іду". Хор зложений із 40 молоденьких дівчаток, убраних в українські народні строї зробив на приявних дуже гарне враження не лиш своїм зверхнім виглядом, але також виконанням пісень. У виконаннях видно було вправну руку їхнього професора п. Онуфрика. Хорови акомпанівала на піяні панна Онуфрик.

Далі слідувала промова в англійській мові пані Павлини Різник. Бесідниця представила ті ідеї, за які боролась і згинула Ольга Басараб й закликувала приявних до подібної посвяти за народню справу.

Деклямацій було 3: „На могилі Ольги Басараб" виголосила гарно маленька школярка Анастасія Олійник. Мова тої дитини була поправна і виразна і це заслуга родичів, що вчать своїх дітей поправної української мови. Другим деклематором був п. Труш, що вже добре відомий зо своїх гарних деклямацій нюйорській публиці. Він віддеклямував „Городок Ягайлонський" Третою деклематоркою була панна Ева Білик, яка теж з чуттям і гарним наголосом віддеклямувала поему „Жахлива ніч".

Святочну промову виголосила пані Марія Демидчук, бувша редакторка жіночої сторінки „Націоналіста". В своїй короткій але добре обробленій промові вона представила приявним О. Басараб як жертву ляцького терору, а заразом як жінку сильного характеру, що може бути прикладом для всіх українських жінок і матерей як треба вміти посвячувати себе за рідну справу, а також в якому дусі треба виховувати молоді покоління. Бесідниця навела приклади еспанських геройчних матерей, які не лиш, що не відтягали своїх синів від боротьби за рідний край, але самі накликували їх до того. Її промова викликала рясні оплески.

Пані Аструб промовляла до зібраних за жертви на Карпатську Січ, після чого переведено збірку.

В дальшій програмі панна Дарина Вербовецька відспівала по мистецьки пісню Д. Січинського „Кілько дум тут переснилось" і „Ой Морозе Морозеньку", а додатково відспівала пісню „В твоїх очах глибоке море", слова А. А. Грановського, музика Олі Грицей Ляхович, що теж акомпаніювала на піяні. Публика нагородила цей виступ оплесками.

Панни О. Каришин і С. Гук відспівали дует „Подорож на Україну" й „Елегію", Колесси, при акомпаніяменті пані О. Г. Ляхович. Їх голоси приємно гармонізувались і публика також нагородила їх щирими оплесками.

Ціла програма була гарно підготована, точки слідували по собі без зайвих проволок, та залишили за собою миле враження на слухачів. Всюди видно було солідну підготовку, яку виконали місцеві членицї У. Ч. Х., а також деякі членицї з Асторії і Пасейку.

Того дня відбулись панахиди в обох церквах Ню Йорку за бл. п. Ольгу Басараб. До панахид теж стануло зорганізоване українське жіноцтво в Ч. Х. в одностроях, а перед символічною могилою видніла прикрашена картина О. Басараб. По церквах підчас панахид зібрано жертви на народні цілі.

Анна Середа.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УРИВКИ З ЛИСТА З КРАЮ.

„Тепер я Вам опишу, що чувати коло нас, в бережанськім повіті. Недавно відбувалась у нас українська парада. А бережанський староста казав людей, що зібрались, розігнати. Почали „стшельци" розганяти. А тут кинувся український нарід і вивязалась битва, в якій забили одного українця. Це ще більше розлютило українців, вони вхопили його авто, перевернули в рів і повибивали вікна. Староста втік. Також в самих Бережанах було українське віче, на якім промовляв один ученик і в часі промови сказав: „Ганьба ляхам і жидам". В той час один жидок підліз під нього і хотів його забити. Та ученик в час запримітив це і добув ножа та проколов жида ножем, а сам щез. Тоді прийшла кінна поліція і почала людей бити та рубати. Трьох українців втікали перед поліцією і загнались в став, де потопились. Багато людей поліція поарештувала і відправила до арешту, де вони вже сидять по кілька тижнів.

„Урожай коло нас того року поганий, а ще до того збіжжя тане. Два ґроші одно яйце коштує. Треба 16 яєць на одно кільо соли".

ЛИСТ ДОНЬКИ ДО МАТЕРИ.

Одна наша громадянка в Дітройт одержала листа від своєї доньки з Тернопільського повіту в якім описує про звірські знущання ляшні над безборонним українським населенням, таки на його рідній землі. Слідуючий опис є одним з многих документів, які пятнують Польщу, як тюму поневолених нею народів, на яку гноблені нею острять ножі та готуються до остаточної розправи.

Подаємо уривок з листа:

„...Знаєте за ту бійку з газет лише за Блажкевичеву. І ваш мамо зять Павло був у тім катованню, під тими самими буками. Так його скатували, що все тіло було чорне, як земля, а в голові три дірі. Сорочку і решту шмаття подерли на кусні; пустили майже голого — майже мертвого. Кількох нас жінок дерлися до них, то нас тручали і копали мов собак.

„Все було таке несподіване і страшне, що годі описати. Після цих звірських насильств, військові відїхали, полишаючи свої жертви непритомними, напів мертвими, так що з місця ми їх на вози забрали. І тепер мій муж, а ваш зять Павло позбавлений здоровля. Що трошки піднесеться, так зараз знову лягає. Тепер мушу бідувати, бо мушу все сама робити, а тут через лікування мужа і грошей вже не стало..."

Вище поданий опис представив вам правдиву картину знущань польських посіпак над українським мирним населенням. Події описані відбулись в той сам час, як катовано громадську діячку Блажкевичеву, про яку широко розписувалась українська преса.

ЗОЛОТІ СЛОВА Й ДІЛА.

„Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь, —
Свого не цурайтесь..."

Учіться, доражджує Шевченко, але так, щоби з того була якнайбільша користь для України. Учіться служити рідному народові, учіться боротись, трудитись і жити для добра і краси України.

Тепер навіть перевертні цитують Шевченка і кажуть, що він „наш". Таж Шевченко, як би був живий між нами, то громив би найгострішими словами ось такі „Українські Щоденні Вісти" і тих, що разом з ними є рабами, підніжками і грязю Москви. Якби ми відчували як треба духа Шевченка, ми розуміли б добре й „варшавське сміття", та треба з жалем ствердити, що хоч культ Т. Шевченка твердо встановився поміж нашим громадянством, то не всі з нас розуміють Шевченка так, як треба. А Шевченко як поет — це український нарід! А його пісня — народня пісня, це життя українського народу і України.

Імя Шевченка — це не лише імя ґеніяльного поета, що високо підняв наш національний прапор, на якому виписав свої найкращі Заповіти. Шевченко — це творець нової України, батько відродженої української нації, бо він розбудив національну свідомість.

Життя Шевченка є, і певно буде, для нас найкращим прикладом до наслідування. Воно вчить, що нам треба числити лиш на себе, на власні сили, на власні добутки та успіхи. Памятаймо не тільки на слова Шевченка, але й на його життя, на його діла й характер. Наслідуймо його, а тоді діждемось скоро того, що помоляться на волі невольничі діти".

Михайло Шмігельський,
Клівленд, О.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(4)

Польська „пацифікація".

Дістати польську візу українцеві з Америки, то неабияка трудність. Тому, чимало мені довелося витерпіти, заки по довгих короводах міг сісти на поїзд Берлін—Варшава.

Признаюся, що ніколи не мав я такого дивного, перемішаного з радістю та тревогою настрою, як в тому поїзді. На граничній стації Збоншин, на польській території, Збоншин, де вперше зустрів поліційних функціонарів, я набрав переконання, що я багато ризикую своєю поїздкою в Польщу. Хоч мене брали за справжнього американця, беручи під увагу моє змінене англійське імя, проте їх підозрілі погляди не заповідали нічого доброго.

Але всеж таки, завертати не було чого. Я знав, що мені ніщо не може грозити, тимбільше, що я американський громадянин і не мав жадних великих „промахів", коли тому десять років опустив рідні землі під польською окупацією.

Варшава робить враження, що Польща в дуже поденервованому стані. Всюди повно військових, поліції та військової жандармерії, а це переконує пересічного заграничного гостя, що в краю „все гаразд". Та зрештою, був це час та розгар чехословацької кризи, в якій Польща дуже гармонійно підтакувала Німеччині у відношенні до Чехословаччини.

До Львова!

Вже у Варшаві пізнав я, що на „кресах" діється щось не самовите. Варшавська преса обережно писала про демонстрації, які тут і там спонтанно чи організовано відбуваються в „Малопольсце". Рівночасно всі брукові шмати, урядові органи та тижневики й місячники ревіли про „спульне ґраніце", та ждали на „смерть" Карпатської України".

В поїзді, внапрямі Люблин-Львів, було чимало доказу на те, що „щось там діється"... Мене нарочно чи припадково зачепив якийсь добродій, який їхав з Варшави до Бережан. Мовляв „їхав в уржендових справах", Беручи мене правдоподібно за поляка-студента з „нового святу", цей добродій відразу, не скриваючи, заявив, що „креси" погані, що там „українци безчельне поводзонсен", та що хто, знає, до чого то все доведе. Розуміється, я говорив з ним по польськи, й тому можливо, що він мав мене за поляка. Проте я був осторожний та не випитував багато...

Коли ми доїжджали до Рави Руської, то все більше й більше відчували напруження відносин. На кожній стації видно масу поліції та ще більше таких цивільних, які видавались поліційними агентами.

До поїзду всідало багато українців ріжного характеру: студенти, селянки, інтеліґенти, священики й ін. Не можна сказати, щоб на них оце окруження поліції ділало. А може це мені тільки так видавалося, що вони вже звикли до таких „порядків". В кожньому разі, розмови були свобідні, вільні, хоч дуже здержані та зрівноважені. Навіть дітвора, яка так мило щебетала по українськи, здавалося, розуміла „ситуацію". Вона глядїла на сині мундури поліції зпід лоба.

Коли поїзд зближався до Львова, то не тільки збільшувався рух, але й моє серце стукотіло живіше. По десятьох роках моєї відсутности, Львів, хоч на перший погляд виглядав замрачений, однак здається, „змужнів" чи постарівся. Але, як я пізніше довідався, інакше жив і гомонів... український Львів, той, якого при стрічі вітала польська займанницька влада, оловом!...

Головний двірець робить враження котрогось американського двірця. Повно людей, які поспішно ідуть в одну чи другу сторону. Ріжниця тільки тому, що тут велика маса поліції.

Це перший раз від німецько - польської границі, що мене у Львові зачепили агенти. Замісць „доводу особістего" я показав їм американський пашпорт. Це зараз змінило їх поставу, бо всі (було їх трьох біля мене) почали перепрошувати за „непорозуміння". Проте, не забули спитати, куди я їду, пощо, до кого і інше.

Львів також представляв далеко інший вид як колись. І тут давалося чути якесь напняття. На кожній вулиці маса поліції та військових. Української мови багато не чути, бо „польська уліца" реаґує по вуличному на кожне українське слово.

(Дальше буде).

„ПИТИ, ЧИ НЕ ПИТИ".

Цього року рішила Головна Рада „Відродження" відступити від традиції і замісць тижневого протиалькогольного курсу дати коротку і живішу імпрезу. Щоб пристосуватися до нинішнього темпа життя, яке залишає мало часу і терпеливости, присвячено цього року протиалькогольній акції три вечорі з ріжнородною програмою.

Перший вечір виповнило вступне слово голови „Відродження" м-ра М. Ценка та публична дискусія, яку перевів цей останній з ред. В. Глібовицьким. У живім діяльоґу порушено всі заміти, що їх видвигають противники абстиненції: алькоголь — мовляв — додає енергії, гумору, консервує орґанізм, скріплює духову творчість і т. п. Дискусія доказала понад усякий сумнів, що ці заміти дуже поверхові, побудовані на незнанні природничих наук і на потуранні слабій волі.

З ЮНІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

Гомер Мартин, бувший президент автомобільної юнії, викинений з юнії противною партією, орґанізує своїх прихильників в осібну юнію. На образку: Джері Алдред, секретар-скарбник, Гомер Мартин і Ірван Кері, віцепрезидент юнії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МИЛВОКІ, ВІС. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 18. березня, в церковній галі, 1231 Скат стріт, точно в годині 6:30 вечором. Проситься всіх членів, мужчин і женщин і молодих, що стоять у стархи, обовязково прийти на збори, бо є до полагодження важні справи для кожного члена. Тепер є 45-літний ювилей нашого Батька-Союзу. Стараймося приєднати бодай по одному членові кожній з нас, а це буде велика користь для членів, хто вступить підчас ювилейного року нашого Батька-Союзу. — Т. Танін, предс.; Т. Барсук, секр.; П. Стецик, касієр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу від. 50. відбудуться 19. марта, в годині 1. пополудні, в гали ч. 2545 Іст 33. Стр. Проситься членів прийти на збори начас. — М. Шемчик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Збори Сестрицтва Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 19. березня, в год. 12. сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — А. Куропась, пр.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Квартальні збори Тов. св. Володимира Вел., від. 179., відбудуться 19. марта, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 1523 Гікори ул. Проситься всіх членів прибути й вирівняти свої залеглости до Товариства. — Д-р Микола Клим, гол.; Мих. Кульчицький, кас.; Мих. Паращак, секр., 3612 Shenandoah Ave., St. Louis, Mo.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. год., в церковній галі, 47 Hope Ave. Проситься усіх членів явитись на збори, не дітей посилати. Довгуючі мають прийти й вирівняти свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — П. Мікула, предс.; М. Табачук, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться у вівторок, 21. березня, в годині 7:30 вечором, в церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Та рівнож проситься, щоби кожний старався привести зо собою нових кандидатів до У. Н. Союзу. — Тома Подола, предс.; Василь Пилипів, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Квартальні збори Бр. св. Архистратига Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 5. пополудні, в церковній галі, 135 Greenwich Ave. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівняли свої місячні вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься членів, котрі мають знайомих і дітей, що не є членами У. Н. Союзу, старайтеся їх намовити, щоби вписалися. Ми, члени, мусимо працювати спільно з відділовим урядом, а певно що збільшимо ряди своїх членів. — Василь Карий, пр.; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

НАНТІКОК, ПА. На зборах від. 29., які відбулися 19. лютого 1939., зайшла така ухвала: Зогляду на те, що відділова каса вже вичерпана і нема з чого вже висилати за залеглих членів, на тих зборах ухвалено, щоби подати до відома цим членам через орган „Свободу", щоби прийшли на наступні збори, котрі відбудуться 19. марта 1939., в галі церковній, в 2. годині пополудні і вирівняли свій довг. — Стефан Ґрозьо, предс.; Івана Салюк, секр.

ДЕНБУРИ, КОНН. Перші квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 381., відбудуться в неділю, 19. березня (March 19, 1939), в гали звичайних засідань, в годині 2:30 по обіді. На ці збори кожний член має прийти, бо є важні спарви до полагоди. Повідомляється членів, що цього року наш Батько-Союз святкує 45-літний ювилей. Кожний член має дати презент свому Батькові хоч по одному новому членові в тім році його ювилею. — М. Маркович, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

32-гий Відділ ОДВУ в Міннеаполіс, Мінн.

Колядували: д-р М. Гайдак, М. Гоціванець, Ю. Коцюбова, П. Коцюбова, В. Мельник, Г. Пастушенко, П. Гайва. Зложили: д-р М. Гайдак $5; І. Коцюба $3; по $2: С. Коцюба, П. Качмар, проф. О. Грановський, О. Пилатюк, А. Процай, И. Домбровський, П. Андрушак, о. Ів...ців, П. Гайва; по $1: В. Мельник, К. Гоца, С. Звірик, В. Проць, І. Сітка, П. Касіян, В. Гловацький, О. Пилатюк, Р. Ясинюк, С. Рихлій, П. Кеверега, Т. Кохан, О. Кузик, П. Яворський, О. Рихлій, І. Якимів, Я. Квайдуба, Я. Галиш, В. Демяник, В. Герман, М. Андрушевський, П. Приймак, А. Деннис, Н. Ванджура, о. П. Корсуновський, Д. Худяк, Д. Самотюк, Г. Гарасим, Я. Горбай, Ю. Дидилюк, П. Садовий, О. І. Низняьницький, д-р П. Дж. Берман, І. Бийда, И. Гнатів, Гр. Пастушенко, І. Демянишин, Т. Пупеза; І Книш 75 ц.; по 50 ц.: С. Горбай, І. Гарасим, П. Лобаш, І. Тофан, К. Рихлій, А. Шкірка, Друк. Разом $58.25.

Жертви на Рідну Школу.

Зложили: (в Міннеаполіс, Мінн.): по $1: Р. Денисова, Ю. Дидилюк, П. Приймак, О. Пилатюк, Т. Кохан, С. Рихлій, О. Рихлій, П. Гайва, о. П. Корсуновський, Г. Пастушенко, Д. Попко; по 50 ц.: Р. Ясинюк, І. Якимів, В. Хай, І. Тофан, М. Ковалів.

З Ст. Пол, Мінн.: по $3: проф. О. Грановський, І. Коцюба, д-р Н. Гайдак; С. Коцюба $1.

Зі свята злуки земель.

І. Коцюба $2; по $1: О. Кузик, Я. Горбуль, Н. Денис, С. Коцюба, П. Качмар, П. Коцюба, П. Кольба, І. Демянишин, П. Кеверега, о. Корсуновський, проф. О. Грановський, Г. Пастушенко, о. Турченко, А. Процай, д-р М. Гайдак; по 50 ц.: С. Рихлій, І. Якимів, П. Гайва, Е. Кирилюк, К. Рихлій, П. Андрушак, В. Ґловацький, В. Демяник, М. Ґловацька, І. Тофан, Д. Самотюк; по 25 ц.: А. Демянишин, М. Кеверега, П. Саламандик, М. Рихлій, П. Пупеза 50 ц., В. Мельник 50 ц., Р. Ясенюк 50 ц., Яценко, Л. Рибак, Соломон; дрібними 15 ц.

16-тий Відділ ОДВУ в Вунсакет, Р. Ай.

Колектор: Петро Ґук. Зложили: по $1: М. Чагарин, І. Паньків, Ю. Самборський, О. Костюк, П. Гук, М. Кінаш; О. Колісник 50 ц. Разом $6.50.

35-тий Відділ ОДВУ в Вілмінгтон, Дел.

Колядувати ходили молоді хлопці й дівчата, прихильники нашої організації. Зложили: Т. Данило $1.25; по $1: Н. Кравчишин, П. Сас, Г. Косовський, І. Гринишин, И. Тиравський, Т. Човган, Г. Гнатковський, Д. Качмар, Т. Ґула, о. В. Кушіль; по 75 ц.: К Саган, Д. Марчишин; по 50 ц.: С. Сенчишин, Т. Середницький, І. Маїр, М. Мальговський, М. Колодій, І. Івашко, П. Занічковський, І. Гичка, И. Зіглінський, М. Занічковський, П. Доманський, І. Андрусишин, П. Карналь, В. Шатинський, П. Гринишин, М. Маїр, Д. Сивий, П. Белей, О. Прокоп, Я. Фабрика, П. Ґамбіцький, О. Марко, И. Хома, І. Заник, І. Ванькович, А. Маїр, М. Богак, И. Білик, Л. Гнида, Г. Січка, Б. Вишневський, М. Базилюк, Н. Цицик, С. Подоляк, І. Німець, А. Ковалик, М. Процак, І. Лопатка, І. Шведа, І. Мацей, Н. Гец, П. Процак, Ю. Цицик, пані Момфир, И. Босак, М. Адамяк, S. Ґурний, С. Гливяк, І. Гарванко, М. Цибенко, О. Мацей, Т. Особа; по 25 ц.: И. Щерба, К. Косовська, М. Качмар, М. Біян, І. Баран, І. Білинський, С. Сивий, С. Нямчик, В. Стахів, Д. Сас, А. Ліщинська. Разом $41.55. З того призначено $31.55 на визвольну боротьбу, а $10 на Рідну Школу.

Дітройт, Міш.

Члени 24-го Відділу ОДВУ занялися збіркою на Карпатську Україну. Зложили: В. Дідик $5; П. Степко $5; П. Федик $2; по $1: І. Семеґен, І. Каменецький, П. Паляниця, А. Котович, А. Блащук; по 25 ц.: І. Слупек, Чмир, О. Васюник. Разом $17.75.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Рідну Школу в Радехові.

Жіноче Тов. Радехівщина переслало через Обєднання $50 на Рідну Школу в Радехові.

ПІТСБУРГ, ПА.

З віча на Карпатську Україну.

Йосиф Микитюк, переслав до Обєднання від Комітету в Пітсбурґу $211.70, які прийшли з протестаційного віча. Гроші призначені на Карпатську Україну.

БРОНКС, Н. Й.

Коляда на Карпатську Україну.

Тов. Згода, від. 210 У. Н. С. занялося колядою. Колядували: Т. Давидів, І. Франко, М. Дзюма, В. Яхніцький, А. Петраковська, Л. Кіндирись, А. Голдґрін, Д. Лукавий. Зложили: І. Могилевський $3; по $2: С. Саляк, П. Маюк, М. Дойл, В. Бовен; В. Дяковський $1.50; по $1: Г. Романів, М. Дзюма, Т. Давидів, Л. Кіндирись, В. Гнида, А. Переіжок, Б. Голдґрін, А. Петраковська, С. Підгурний, І. Маркевич, І. Павлишин, Д. Лукавий, І. Франко, К. Франко, І. Рід, С. Завадовський, М. Новак, В. Закалужний, А. Вербовська, П. Соболевський, А. Цвігун, П. Зятковський, П. Корчій, А. Петляр, А. Плескун; по 50 ц.: В. Лемберґер, П. Сехнович; по 25 ц.: М. Мильовський, М. Косоловська. Разом заколядували $39. Розходу на ґазоліну було $1. Гроші, в сумі $38, вислано через Обєднання на Карпатську Україну.

І. Франко, секр.

НОРТФОРД, КОНН.

Зі срібного весілля на „Карпатську Україну".

Громадяни Володимир і Марія Березіцька обходили 19 лютого ц. р. 25-літний ювилей свого подружжя. Їх приятелі влаштували їм несподівану забаву. При забаві та желаннях приявні не забули і за рідний край, в якому наш нарід переходить великі терпіння. Гр. І. Хомета пригадав про це приявним і сказав, що нашим обовязком звідсіль помагати нашим братам. Переведено збірку на Карпатську Україну, яка принесла $29. Гроші вислано через Обєднання.

Зложили: В. і Марія Березіцька $10; їх діти — Рудольф, Мирослав, Ольга, Йосифа, Темофій, Юлія — $6; Агафія Бундзяк $5; по $1: Хомета, Бурбела, Куць, Підлісний, Фуре, И. Березіцький, пані Матвійчук, Гіна.

О. Гіна.

ЕН АРБОР, МІШ.

На Карпатську Україну.

Д-р Ю. Бахур переслав через Обєднання $6 на Карпатську Україну. Ті гроші зібрав з власної ініціятиви гром. Йосиф Яніцький. Жертвували по $1: П. Дячок, І. Кривдик, А. Карковський, Г. Новак і С. Новак.

СЕЙЛЕМ, МАСС.

З забави на Карпатську Україну.

Дня 11 лютого ц. р. зібрались щирі українці, старші і молодші, з Сейлем, Пібоді і Беверлі, Масс., на забаву, дохід з якої був призначений на Карпатську Україну. Повний дохід був $29, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

С. Ярош, предс.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори, де маємо багато справ до полагодження. — С. Чорномаз, секр.

ТЕЛЄВІЗІЯ ВЖЕ ПРАЦЮЄ.

Міліян Еґерс була вибрана телеґеністичною красою Америки на першому конкурсі краси при помочі телєвізії, що відбувся недавно в Ню Йорку. З нею радіовий комік Фил Бейкер, котрий склав їй ґратуляції в імені суддів.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В четвер, 23. лютого, помер по довгій і тяжкій недузі

ВАСИЛЬ ГОРІШНИЙ,

член 394. відділу У. Н. Союзу в Ленсінг, Мішіґен (давніше в Монесен, Па.), а зістав похований в суботу, 25. лютого.

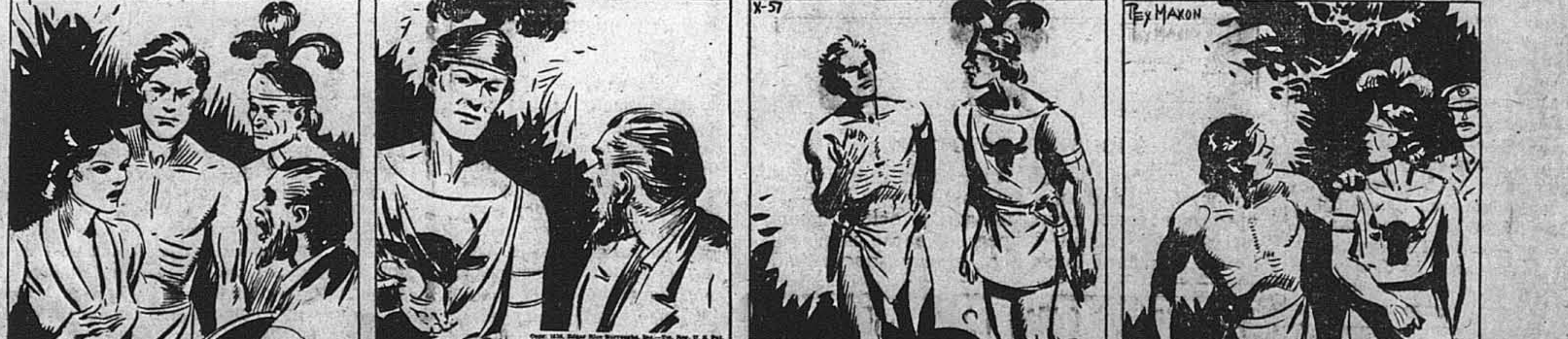
Покійний був примірним громадянином і вся його родина належала до українських запомогових організацій.

Він оставив жену Евдокію й осиротив 4 синів: Івана, Миколу, Володимира й Стефана.

З. И. П.!

Д. Т. Л., секр.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (57)

На вістку, що Гелену пірвали атарці, цілий табор обернувсь у замішання. Кількох чоловіків кинулись на всі боки за нею шукати. Але по якімсь часі вони всі вернулися до табору, щоб ствердити щераз сумну вістку: Гелена пропала. Тетан поважно заявив: „Мені прикро це вам говорити, але ви вже її ніколи не побачите". „Чому?", з поспіхом запитав батько Гелени.

„Бо після всякої правдоподібности вони заведуть її до святині „Матери всіх жемчугів". Там вони зроблять з неї жрекиню цеї святині. Ані один чужинець на світі ще не зумів дістатись туди і вийти звідтам живим. Тому й ви краще зробите, коли не пробуватимете цього. Забудьте доньку, вертайтеся до дому". Ці слова пригнобили всіх до краю.

Але Тарзан не поділяв думки Тетана. Він був зворушений. Підійшовши до Тетана він взяв його за руку і сказав: „Ходім, Тетане, і стараймося таки відшукати Гелену". „Я сказав, що це злишній труд. Вони цілком певно дотепер дістались вже до ріки. Звідтам човном вони дістануться до нутра міста, а тоді все пропало. Ми не маємо способу їх наздігнати".

Та нагло очі Тетана засвітились і він немов би щось нагадав. „Стрівайте. Не виключене, що ніч вони проведуть по цьому боці тунелю, що веде до озера Горус. А до цього місця є стежка, яка дуже небезпечна, то проте поспішаючи нею ми моглиб їх наздігнати". Це врадувало Тарзана і він сказав: „Хай не знати яка небезпечна, веди нею нас".